Interpellasjon til kommunestyrets møte 25.04.2024 v/Christoffer Ellingsen, Rødt

Mindretallets rolle i Sortland kommunestyre

I kommunestyrets desembermøte 2024 ble det behandla årsbudsjett, økonomiplan og budsjettregulering. Dette er av de aller viktigste sakene som styrer aktivitetene og tilbudene i kommunen samla på alle områder. Det er derfor ei logisk og prinsipiell slutning i kommuneloven at disse forholdene skal avgjøres i kommunestyret som høyeste folkevalgte organ og ikke kan delegeres til underutvalg.
Når dette løftes fram her, er det fordi det var flere forhold i den politiske behandlinga i nevnte saker som kan tyde på at dagens politiske ledelse i Sortland ikke følger dette opp.
Først til rammene for behandling av nevnte saker.

1 I både budsjett-/økonomiplan behandlinga og budsjettreguleringa la H/Frp, fram endringsforslag like før og i møte som i mengde og kompleksitet var helt umulig å sette seg inn i og deretter ta stilling til i møtet. Forslagene hadde ikke begrunnelse i nye forhold som kom fram i møtet. Alle opplysninger som endringsforslagene bygde på, hadde i offentlighet vært kjent i ukesvis. Nytt forslag til budsjett inneholdt 5 900 ord og mer enn 10 sider! Forslag til budsjettreguleringa var på langt nær så omfangsrikt, men reiste mange nye problemstillinger.

2 Det var på sakslista også mange andre store saker og behandling av budsjett-/økonomiplan ble stadig skjøver nedover behandlingslista. Da møtet allerede hadde vart i mer enn 7 timer, ble denne saka tatt opp til behandling som siste sak og i utgangspunktet foreslått behandla med kort altfor tidsramme. Tida blei etter forslag fra salen endra. Budsjett-/økonomiplan er sannsynligvis den saka der folkevalgte er mest engasjerte i løpet av heile året og partiene bruker generelt mye ressurser til forberedelser. Denne gangen lå det blant annet tilsammen 14 ulike forslag til endringer.

Så til det innholdsmessige:

3 I et avsnitt i budsjett-/økonomiplan hadde formannskapet innstilt til kommunestyret at kommune kunne ta mot 200 flyktninger i 2024. I teksten som ble lagt fram i møtet og vedtatt, endra H/Frp dette til følgende:

> *«Flyktninger*
> *Før det endelig kan tas stilling til om kommunen kan ta imot 200 nye flyktninger legger kommunedirektøren frem en sak for formannskapet med en vurdering av kommunens kapasitet til å gjøre dette. Det inngår i vurderingen hvordan dette vil slå ut med hensyn til tilgjengelighet på utleieboliger, samt husleieutvikling for folk som ønsker å flytte hit og bo her.»*
> Det vil si at kommunestyret ikke vedtok mottak av noen flyktninger i dette møtet. I ettertid ble saka tatt opp i formannskapet som gikk inn for å øke mottak til 210 flykninger. Denne saka har omfattende virkning både for kommunens drift på mange områder og dreier seg om mange 10-tallsmillioner i budsjettsammenheng. Den har aldri være sluttbehandla i kommunestyret, men overtatt av formannskapet.

4 Møteforslaget til budsjettreguleringa hadde som tidligere omtalt mange nye problemstillinger i seg. Så konkludere det med følgende:

> *«For budsjettreguleringen gjelder dette følgende prosjekter som ikke vedtas før slik rapportering og redegjørelse er mottatt.»*

Dette vises til en rekke saker som ikke skal behandles i kommunestyret den dagen. Blant annet dreia budsjettreguleringa om å øke bevilgninga til spesifikke prosjekt og i andre tilfeller redusere. Det gjaldt både drift og investering. Heller ikke denne saka er tatt opp igjen i kommunestyret, men overlatt til formannskapet å avgjøre.

Rødt mener å se ei tydelig endring i saksbehandlingsmåten etter at H/Frp har overtatt ledelsen i Sortland kommune. I denne omgangen mener vi idet dreier seg om 2 prinsipielle forhold.

1 Det legges opp til at miljøet utenom H/Frp ikke skal få mulighet eller tilstrekkelig tid og anledning til å sette seg inn i omfattende forslag som fremmes i møtene. Vi sikter her til saker som i møtene ikke har blitt tilført ny kunnskap. Om det skjer, er det ofte for alle akseptabelt med benkeforslag. De nevnte forholdene som er tatt opp her, var godt kjent i god tid i forveien.

2 Det andre forholdet er at det som Rødt oppfattes skal sluttbehandles i kommunestyret og også har vært gjort tidligere, blir overført til formannskapet. Formannskapet er bare 1/3 av kommunestyret og der 4 av 9 partier er representert.

Begge disse forholdene innsnevrer folkevalgtes innflytelse på avgjørelser og offentlig debatt. Det skaper også usikkerhet og manglende forutsigbarhet for andre enn styringspartiene. Det er sannsynlig at administrasjonen opplever det samme. H/Frp framstår som lite innstilt på å legge til rette for og inkludere mindretallet, så langt, i store økonomisaker. Generelt har mindretallet innspill som utvider forståelsen av saksforhold og er ei demokratisk styrking.

Spørsmålene blir etter dette:

1 Mener ordfører at rammene (plassering på sakslista/avsatt tid) rundt budsjett-/økonomiplan desember 2024 var gode nok? Er det aktuelt å vurdere andre framgangsmåter i framtida?

2 Hva mener ordfører om at særdeles omfattende endringsforslag leda av ordførers eget parti, blir lagt fram i møte uten rom for diskusjon mulighet for andre å ta kvalifiserte standpunkt der og da?

3 Er framgangsmåten med å skyve store endelige avgjørelser fra kommunestyret til formannskapet noe ordfører vurderer som et godt prinsipp for avgjørelser i Sortland?